

PAPER DETAILS

TITLE: TRKE VERINTILER SZLGNDE IEKLER, SS BITKILERİ

AUTHORS: Serpil SOYDAN

PAGES: 352-368

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/712422>

TÜRKÇE VERİNTİLER SÖZLÜĞÜNDE SÜS BİTKİLERİ VE OTLAR

Geliş Tarihi (Received Date) 13.12.2018

Serpil SOYDAN¹

Kabul Tarihi (Accepted Date) 02.04.2019

Özet

Duyguları anlatmanın bir yolu olan bitkiler, hayatın her alanında bulunmaktadır. Bitkilerin rengi, kokusu ve görüntüsüyle tabiata sağladığı faydalar çoktur. Her dilde, birçok bitkiye doğadaki nesnelerle benzerliklerine dayanarak ad verildiği görülmektedir. Bazı bitki adlarında doğadaki nesnelerden bitkiye uyarlanan adlandırmalar vardır. Bitki adlandırmalarında; hayvan adları, organ adları, nesne ve yer adları gibi adlandırmalardan yararlanılmıştır. Bu çalışmada Türkçe Verintiler Sözlüğünde, bitki adlarından, süs bitkileri ile otlar değerlendirilmiştir. Türkçe Verintiler Sözlüğü, dünya üzerinde yaşayan pek çok dile ait sözcükleri barındıran, Türkçeden başka dile aktarılmış ve geçtiği dilin anlam alanında yerleşmiş sözlük birimlerinin yer aldığı eserdir. Türkçe Verintiler Sözlüğünde bitki adlarından 23 tane süs bitkisi, 29 tane ot ismi tespit edilmiştir. Türkçeden diğer dillere geçen süs bitkilerinden, Sümbül (9), Karanfil (8), Gül, Lâle, Menekşe (7), Sarısabır, Şebboy (6) isimleri tespit edilmiştir. Bu anlamda verintilerin en çok olduğu diller, Bulgarca (18), Sırpça ve Ermenice (13), Yunanca (12), Arnavutça (12), Makedonca (10)'da görülmektedir. Bitkilerden diğer dillere en çok sayıda geçen ot isimleri, Tütün (9), Çayır ve Haşhaş (7), Maydanoz (6), Pelin ve Nane (4)' dir. En fazla ot adının yer aldığı diller, Bulgarca (20), Ermenice (10), Sırpça (9), Rusça ve Arnavutça (7), Yunanca (6)'dır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe Verintiler Sözlüğü, süs bitkileri, otlar

ORNAMENT PLANTS AND HERBS IN THE TURKISH SENDER DICTIONARY

Abstract

Plants, which are a way to explain emotions, are in every aspect of life. The color, smell and appearance of plants has many benefits to nature. In every language, many plants are named after their similarities with objects in nature. In some plant names, there are names for objects in nature. In plant nomenclature; names such as animal names, organ names, objects and object names, place names were used. In this study, flowers and ornamental plants and herbs were evaluated in Turkish Sender Dictionary. Turkish Verintiler Glossary is a book which contains the words belonging to many languages living in the world, has been transferred to other languages and translated into the meaning field of the language. In the Dictionary of Turkish Sender, twenty three flower and ornamental plants and twenty nine herbs were identified. The highest number of flowers and ornamental plants passed from Turkish to other languages has passed by the names Dianthus, Hyacinth (eight), Rose, Tulip, Violet (seven), Aloe, Şebboy (six) have been identified. The lowest number of flowers, Snow Flower, Camel Base (two) and Sarana (one), Peony (one), Earrings (one) were determined. The most common flowers and ornamental plants are Bulgarian (eighteen), Serbian and Armenian (thirteen), Greek (twelve), Albanian (twelve), Macedonian (ten). The largest number of herbs from plants to other languages are Tobacco (nine), Meadow and Poppy (seven), Parsley (six), Hemp (five), Absinth and Mint (four). The highest number of flowers and ornamental plants passed from Turkish to other languages has passed by the name of flowers (ten), then the names of Hyacinth (nine), Carnation (eight), Rose, Tulip, Violet (seven), Aloe, Şebboy (six) have been identified. The most common flowers and ornamental plants are Bulgarian (eighteen), Serbian and Armenian (thirteen), Greek (twelve), Albanian (twelve), Macedonian (ten). The largest number of herbs from plants to other languages are Tobacco (nine), Meadow and Poppy (seven), Parsley (six), Hemp (five), Absinth and Mint (four). In this sense, the most common languages is Bulgarian (twenty), Armenian (ten), Serbian (nine), Russian and Albanian (seven), Greek (six).

Key Words: Turkish Sender Dictionary, flowers, ornament plants, herbs.

GİRİŞ

Hayatın pek çok alanında yer almış olan bitkiler, hem edebiyatın konusu hem de duyguları anlatmanın bir yoludur. Rengi, kokusu ve görüntüsüyle bitkilerin insana sağladığı faydalar ve sunduğu nimetler çoktur. Her bir bitkinin ifade ettiği ayrı bir değer ve anlam vardır. Bitkilerin adlandırılmasında, bitkinin kullanılışı, görünüşü, yetiştiği ortam, kullanım alanları dikkate alınmaktadır. Her dilde, özellikle onların biçimlerini yansıtmak üzere doğadaki benzer nesnelerle ilişki kurma yoluna gidildiği, nesnelerle benzerliklerine dayanarak ad verildiği görülmektedir. Örneğin, çiçeğinin biçimi aslanın ağzına çok benzeyen Anthirrinum bitkisi Türkçede “aslanağzı” adını alırken,

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, srp_syd78@hotmail.com.

İngilizce (lion's mouth), Almanca (löwenmaul) karşılıkları da aynıdır. Yine bazı kelimelerde doğadaki nesnelerden bitkiye yönelik adlandırmalar vardır: boruçiçeği, yıldız çiçeği, kaşıkotu vb. (Alkayış, 2007: 2).

Birçok kültür ve medeniyete ev sahipliği yapmış olan Anadolu'nun zengin bir bitki dünyası vardır. İnsanlar, bu bitki dünyasını ayırt etmek için öncelikle onları adlandırma yolunu tercih etmişlerdir. Bitki adlandırmalarında; hayvan adları, organ adları, eşya ve nesne adları, yer adları gibi adlandırmalardan yararlanılmıştır. Tabiatla iç içe yaşayan topluluklarda, tabiata ait objelere değer verilmiştir. Beslenme, barınma ve korunma gibi ihtiyaçlarını içinde yaşadığı doğadan gideren ilkel insan, animist² inancın sonucu olarak bütün varlıklarda bir ruh olduğuna inanıyordu. Özellikle ağaca karşı bir hassasiyet vardı. Ağaç, Türk mitolojisinde yüksekliği itibarıyla dikkat çekmiştir. Türkler her ağacı değil, yazın ve kışın yapraklarını dökmeyen, meyve vermeyen ağaçları kutsal saymışlardır. Şamanistlerin kutsal saydıkları ağaç, kayın ağacı idi. Türk destanları içinde ağacın ön plana çıkarıldığı en önemli destan, Uygurların türeyişini anlatan destandır (Gülsoy, 1998: 81-95; İnan, 1995: 62).

Bugün Anadolu ağızlarımız yazı diline oranla birkaç kat daha geniş bir sözcüklüğe sahiptir. Bu kavram zenginliğinin oluşmasında gerek doğayla iç içe yaşama, tarım ve hayvancılıkla uğraşma sonucunda çok çeşitli somut kavramlar gerekse Türk'ün duygu ve düşünceleri, değişik durum ve davranışları ayrıntılı bir biçimde dile getirme eğiliminin ürünü soyut kavramlar oluşması önemli rol oynamıştır (Aksan, 2013: 69). Bu çerçevede pek çok bitki adı da oluşmuştur. Bu çalışmada Türkçe Verintiler Sözlüğü incelenmiştir. Dünya üzerinde yaşayan pek çok dile ait sözcükleri barındıran bu eser, Türkçeden başka dile aktarılmış ve geçtiği dilin anlam alanında yerleşmiş sözlük birimlerinin yer aldığı eserdir (Karaağaç, 2008: III). Türkçe Verintiler Sözlüğünde tespit edilen bitki adları ve otlar pek çok anlamda kullanılmaktadır. Türkçe Verintiler Sözlüğünde kullanılan anlam ile diğer dillerde kullanılan anlamlar da değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın amacı, Türkçe Verintiler Sözlüğünde yer alan bitki adlarından çiçek, süs bitkileri ile otları tespit etmek, bu bitkilerin diğer dillerdeki kullanım şekillerini ve anlamlarını vermek, sayısal veriler açısından değerlendirmektir.

Türkçe Verintiler Sözlüğünde süs bitkileri, otlara ilişkin tespit edilen örnekler şöyledir:

I. Genel Bitki Adı

Çiçek: 1. Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü. 2. Çiçek açan kır veya bahçe bitkisi 3. Davranışları hafif, toplum kurallarına uymayan kimse. 4. İrinli kabarcıklar dökerek yüzde iz de bırakan ateşli, ağır ve bulaşıcı bir hastalık. 5. Süblimleşme veya çiçeksime yoluyla elde edilen toz (TVS 2008: 200).

Çin. sàrlāng(hua) “dağ çiçeği” (TMEN 1073; HWC 297; Alim.).

Far. çeçek, çiçek “gül; çiçek hastalığı” (TMEN 1073; Erş. 128).

Ur. çeçek, çeçak “çiçek; çiçek hastalığı” (Sİ; UTK, TMEN 1073; Tek.).

Erm. çiçek, çiçag “çiçek; çiçek hastalığı; elbisedeki çiçek motifi; işe yaramaz, şımarık, kopuk”; çiçekçi “çiçekçi”; çiçeklik “çiçek bahçesi”; çiçeklenmiş illal “çiçek açmak, çiçeklenmek”; çiçek bozuğu “çiçek hastalığı sonrası ciltte kalan iz” (Aç. 276; Eug. II, 280).

Mac. tsitséhi, çiçéhi “çiçek; tomurcuk”; csécs “çiçek, tomurcuk; çiçek hastalığı” (Mik. 40; Gom. 80; TMEN 1073; MTESz. I, 489).

Bul. çiçek “çiçek”; çiçeklik “çiçeklik”; çiçekliya, çiçekli “çiçekli, çiçeklerle süslü”; çiçók “çiçek otu, dulavrat otu” (Mik. 40; TMEN 1073; Gran. 206, 223; Gab. 912, Alf. 287).

Srp. čičak, čiček “çiçek”; čičekli “çiçekli çiçek desenli kumaş”: čičékluk, çiçeklik çiçeklik; üzerinde çok çiçeği bulunduğundan çiçekliğe benzeyen şey” (TMEN 1073; Skal. 173).

Arn. çiçek çiçek; “dans eden kimse; dansçı” (Mey. 448).

Mak. çiçek “çiçek”: çiçekliya “çiçekli” (Nas çiçekli" (Nas. 110).

Yun. çiçeki, çiçeka, çiçekkin “çiçek”; ciceklis “çiçekli; desenli” (TMEN 1073; Geor. 260; Gia. 170).

² Animizm: Bütün varlıkların canlı ve cansız her şeyin bir ruhunun bulunduğuna inanmaktır (Çoruhlu 2002: 56).

Genel olarak bakıldığında, Türkçe Verintiler Sözlüğünde beş anlamda kullanılan bu terimin, Farsça, Urduca, Ermeniceye çiçek ve çiçek hastalığı olarak iki anlamda geçtiği görülmektedir. Arnavutçada ise Türkçede kullanılmayan “dansçı, dans eden kimse” anlamında kullanılmıştır.

II. Süs Bitkileri

Devetabanı: Birleşikgillerden, geniş yapraklı bir süs bitkisi (TVS 2008: 241).

Bul. devétaban “devetabanı” (Alf. 62).

Mak. devet tabani “devetabanı, dokuztaban” (Nas. 164, 246).

Diğer dillere de aynı anlamda botanik terimi olarak geçtiği görülmektedir.

Fatma çiçeği: Ebegümecigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi (TVS 2008: 296).

Bul. fatma-bulá “bir şekerleme çeşidi” (Alf. 262)

Srp. fátmaçiçek, fátmačić “fatma çiçeği, hatmi çiçeği” (Skal. 278).

Yun. fatmeçiki, fatmaçik “fatma çiçeği, hatmi çiçeği” (Geor. 55, 56).

Sırpça ve Yunancada aynı anlamda botanik terimi olarak Bulgarcada ise yiyecek çeşidi olarak geçtiği görülmektedir.

Fesleğen: Ballıbabagillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, yaprakları güzel kokulu, beyaz veya pembe çiçekli, bir yıllık ve otsu bir süs bitkisi, reyhan (TVS 2008: 299).

Erm. fesliyen “fesleğen” (Aç. 374).

Bul. bosilek, busujok, bosiljok “fesleğen” (Mey. 44).

Srp. fesiđan, fesiđen, fesiđen, fesiđžan “fesleğen” (Mik. 60; Škal. 281).

Arn. fesligen, fasligen, filzigen, filxigen, selfigen, selfian, sefergjen “fesleğen” (Mik. 60; Mey. 44; Bor. 50).

Yun. basilikhón “fesleğen” (Mik. 60)

Bu botanik terimi de TVS’de yer alan diğer dillere aynı anlamda geçmiştir.

Gonca: Henüz açılmamış veya açılmak üzere olan çiçek (TVS 2008: 324).

Ar. gonca “gonca”; vārda ġuncāya “gül goncası” (Muh. 195; Kun. 29; ŞY 265).

Erm. gonça “çiçek tomurcuğu” (Aç. 195).

Bul. goncé “çiçek tomurcuğu”; goncegyúla “gonca gül” (Mik. 63; Alf. 52).

Srp. gondže “tomurcuk hâlindeki gül” (Mik. 63).

Arn. konxhé, konxhe, gonxhë, ganxhe “gonca, tomurcuk; çiçek” (Mey. 127; Bor. 81).

Mak. gonce “gonca” (Nas. 35, 46, 206).

Bu botanik terimi de TVS’deki diğer dillere aynı anlamda geçmiştir.

Gül: 1. Gülgillerin örnek bitkisi. 2. Bu bitkinin katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği (TVS 2008: 332).

Erm. gül, kyül “gül”; gülhatem “gülhatmi çiçeği” (Aç. 203).

Rom: giul, ghiul “büyük erkek yüzüğü”; giulgiuliu “gül renkli, pembe” (Lok. 745; Rol. 112).

Bul. gül, gül-burcú “gül”; gülciya “gül yetiştirip gülsuyu üreten kişi”; gülcúlik, gülcúlúk “gülcülük” (Mik. 13; Lok. 740. Gran. 41, 113; Gab. 166; Alf. 55).

Srp. đul “gül”; đulan-baščéjik “gülle dolu bahçe”; đul-bašča “gül bahçesi”; đuls. đulsa, đulsija “gül suyu”; đul-béhār “gül dalı, gül; kadın adı”; đul-bakláva “gül biçimli baklava” (Mik. 13; Lok. 740; Škal. 254).

Arn. gjul “gül”; maragyl “mera gülü, yaban gülü” (Mey. 142; Bor. 55, 88).

Mak. gyul, gyulanka “gül”; gyulabiya, gyulka gülsuyu”; gyulagi “gülyağı”; gyul trendafil “gül karanfil, gül”; gyul gradina “gül bahçesi” (Nas. 30, 43, 46, 58, 171, 203, 237).

Yun. gūli, gūlia “gül”; gūlocāni, rozo.āli “kilisedeki gülsuyu serpme aleti”; gūlbrişimi “Kıbrıs akasyası” (Mik. 14; Alp. 5; Kuk. 30; Geor. 14, 18, 117,211; Gia. 66).

Diğer dillere Türkçedeki anlamıyla geçmiştir. Bunun dışında Romancada, “erkek yüzüğü, renk”, Sırpçada farklı kelimelerle kullanılarak “kadın adı, gül biçimli baklava, gül suyu” gibi farklı anlamlarda kullanıldığı görülmektedir. Makedoncada da farklı kelimelerle bir arada kullanılarak gülle ilişkili terimler ya da tamlamalar oluşturduğu görülmektedir. Yunancada da botanik terimin dışında alet ve ağaç ismi olarak iki farklı anlamda kullanıldığı görülmektedir.

İtir: 1. Güzel koku. 2. İtir çiçeği, sardunyagillerden, yaprakları güzel kokulu, çiçekleri türlü renklerde bir süs bitkisi (TVS 2008: 380).

Ar. îtirşāh “İtir çiçeği” (Muh. 195; ŞY 262).

Rom. andrişea, indruşaim “güzel koku; itrisahi çiçeği”; andrişel (Lok. 920, 2172).

Bul. indrişé “İtrîşahi, sardunya çiçeği” (Alf. 104).

Arn. idërshah “güzel kokulu bir itir cinsi. İtrîşahi çiçeği” (Bor. 66).

Diğer dillere de TVS’deki anlamıyla geçmiştir.

Karanfil: 1. Karanfilgillerden, güzel renkli çiçekler açan bir süs bitkisi. 2. Mersingillerden, Molük adalarında, Filipinlerde ve Hindistan’da yetişen bir ağaç. 3. Bu ağacın karanfil yağı elde edilen ve baharat olarak kullanılan, koyu renkli, küçük çivi biçimindeki tomurcuğu (TVS 2008: 447).

Erm. karanfil, garanfil “karanfil” (Aç. 168).

Rus. kalúfer, kanúper, kanúfer “karanfil” (Fas. II, 171).

Rom. caranfil, garoafă, carofil, garafil “karanfil çiçeği” (Mik. 91; Mey. 177; Lok. ka 1085).

Bul. karamfil, karanfil, karafil, kalenfer, kalamfîr, kalanfîr “karanfil çiçeği; kuru baharat karanfil” (Mik. 91; Lok. 1085; Gab. 337; Alf. 128).

Srp. karavilje, karanfič, karánfil, karámfil, karánfir, kalánfir “karanfil çiçeği; karanfil denilen baharat”; karánfilčić “karanfil çiçeği”; karanfilka “gümüş işlemeli bir tüfek” (Mik. 91; Lok. 1085; Škal. 396).

Arn. karanfil, karafil, kajrafil, karajfil, karamfil “karanfil çiçeği”; karajfile “tüfeğin çakmak taşı” (Mik. 91; Mey. 177; Bor. 76).

Mak. karanfil “karanfil” (Nas. 37, 46, 195).

Yun. karefúlli, karúmfıl, karúmfil “karanfil” (Mik. 91; Lok. 1085; Geor. 159).

Diğer dillere Türkçedeki “Güzel renkli çiçek, baharat.” anlamıyla geçtiği görülmektedir. Sırpçada Türkçede kullanılan anlamı dışında “gümüş işlemeli tüfek” ve Arnavutçada “tüfeğin çakmak taşı” anlamında kullanıldığı görülmektedir.

Kar çiçeği: Süsengillerden, beyaz ve pembe çiçekler açan soğanlı bitki (TVS 2008: 449).

Bul. kargacik, kárçiçek “kardelen çiçeği” (Alf. 130, 131).

Mak. karcice, karçiçegi “kar çiçeği” (Nas.39, 47, 198).

Diğer dillerde de aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir.

Kasımpatı: Birleşikgillerden, çiçekleri iri katmerli ve türlü renkte, sonbahardan kışa değin açan bir süs bitkisi, krizantem (TVS 2008: 455).

Erm. kasım “kasım ayı” (Aç. 170).

Bul. kasım “kasım, güz sonu” (Alf. 132).

Srp. kásumpaša “kasımpatı” (Škal. 399).

Ermenice ve Bulgarcada kasım ayı, güz sonu şeklinde geçmektedir. Sırpçada ise TVS’deki anlamıyla geçtiği görülmektedir.

Kuşkonmaz: 1. Zambakgillerden, uç dalları yapraksız görünüşte, toprak altı kök saplarından çıkan taze sürgünleri yenen bir bitki. 2. Aynı familyadan, saksılarda yetiştirilen, uzun saplı, ince ve küçük yapraklı bir süs bitkisi (TVS 2008: 554).

Ar. kuşkonmāz “kuş konmaz” (ŞY 295; Ayt. 95).

Bul. kuş-kondurmās “kuşkonmaz” (Alf. 160).

Diğer dillere de TVS’deki anlamıyla geçmiştir.

Küpe çiçeği: İki renkli bir çeşit çiçek, küpe çiçeği (TVS 2008: 561).

Bul. kyupe-çiçe, kyupyúl-çiçek “küpe çiçeği” (Alf.167).

Bu süs bitkisi de Bulgarcada da TVS’deki anlamıyla kullanılmaktadır.

Lale: 1. Zambakgillerden, yaprakları uzun ve mızraksız, çiçekleri kadeh biçiminde, türlü renkte bir süs bitkisi. 2. Meyve koparmak için ucuna üçlü veya dörtlü çatal geçirilmiş sırık. 3. Ağır hapis mahkûmlarının boynuna geçirilen demir halka (TVS 2008: 567).

Erm. lale “lale” (Aç. 150). Mac. tulipan “lale” (MTESZ. III, 999).

Rom. lalea “lale” (Mik. 15; Lok. 1300; Wendt. 16; Rol. 149).

Bul. lalé “lale; haşhaş”; laléya se, lalém se “laleleşmek, kızarmak, kırmızı olmak.” (Mik. 15; Lok. 1300; Gran. 51; Gab. 432; Alf. 169).

Srp. lála “lale çiçeği; çiçek gibi güzel kimse; sevgili, sevilen”; laléli “üzerinde lale desenleri olan, laleli”; laleliže “bir çeşit pabuç” (Mik. 15; Lok. 1300; Škal. 431).

Arn. lale “lale” (Bor. 84).

Mak. lale “lale”; lalentse “küçük lale” (Nas. 46, 176, 194, 200, 206).

Yun. lalás, lalés “lale” (Mik. 15; Kuk. 52; Geor. 228; Gia. 80).

Türkçe Verintiler Sözlüğünde üç farklı anlamda yer alan bu süs bitkisi diğer dillere de çiçek anlamında geçtiği görülmektedir. Sırpçada süs bitkisi anlamı dışında “bir çeşit pabuç” anlamında ve mecaz anlam yüklenerek “sevgili” anlamında kullanıldığı görülmektedir.

Menekşe: 1. Menekşegillerden, bir veya çok yıllık otsu bitki. 2. Bu bitkinin mor renkli, güzel kokulu çiçeği (TVS 2008: 598).

Erm. menekşe “menekşe” (Aç. 233).

Rom. micşunea “menekşe”; miksuniú “menekşe rengi”; micsandrá, micşurea “mart menekşesi” (Mik. 24; Mey. 269; Lok. 310).

Bul. menekşe “menekşe” (Mik. 24; Gran. 149; Gab. 497; Alf. 183).

Srp. menékša, menékše, melékša “menekşe”; menévša, menékša, minévša, minékša “islah edilmiş ev menekşesi” (Škal. 457).

Arn. menekshe, manushaqe “menekşe” (Mik. 24; Mey. 269; Bor. 91).

Mak. menekşe “menekşe” (Nas. 35, 46).

Yun. meneksedí, meneksés, menekseli “menekşeli, menekşe renkli” (Mik. 27 Mey. 269; Alp. 12; Kuk. 57; Geor. 57, 229, 254).

Bu süs bitkisinin TVS’deki anlamıyla diğer dillerde kullanıldığı görülmektedir.

Nergis: Nergisgillerden, çiçekleri ayrı veya bir kök sap üzerinde şemsiye durumunda, açılmadan önce bir yenle örtülü bulunan ve bazı türlerinde beyaz, bazılarında sarı renkte, 20-80 cm yükseklikte, soğanlı bir süs bitkisi (TVS 2008: 639).

Srp. nérgić “nergis çiçeği” (Škal. 491).

Arn. nergjiz, nergjyz, mergjyz, nargjize “nergiz” (Bor. 99).

Yun. nergisán “nergis” (Mik. 33).

Bu süs bitki adının da diğer dillerde TVS’deki anlamıyla aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir.

Nilüfer: Nilüfergillerden, yaprakları yuvarlak ve geniş, çiçekleri beyaz, sarı, mavi, pembe renkte durgun sularda veya havuzlarda yetişen bir su bitkisi (TVS 2008: 641).

Rom. nenufar, nufar “deniz gülü, nilüfer” (Mik. 33; Lok. 1570).

Yun. nenúfar, núpara “nilüfer” (Mik. 93).

Bu botanik terimin de diğer dillerde TVS’deki anlamıyla aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir.

Papatya: Birleşikgillerden, 20-50 cm yükseklikte, baharda çiçek açan, taç yaprakları beyaz, ortası sarı gömeçli, bir yıllık otsu bitki (TVS 2008: 673).

Ar. bābūnec, bābūne “papatya çiçeği” (Muh. 163).

Erm. papatya “papatya” (Aç. 348).

Bu süs bitki adının da diğer dillerde TVS’deki anlamıyla aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir.

Sarana: Soğanlı bitkilerin bir türü, zambak (TVS 2008: 730).

Rus. saraná “sarana; yaban zambağı, Sibirya’nın kızıl zambağı” (Fas. III, 560; Şip. 279).

Bu süs bitkisi adının da diğer dillerde TVS’deki anlamıyla aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir.

Sarısabır: 1. Zambakgillerden, sıcak bölgelerde yetişen, yaprakları oldukça yüksek bir sapın tepesinde rozet biçiminde toplanmış bulunan bir süs bitkisi. 2. Bu bitkinin etli ve kalın yapraklarından çıkarılan, kırmızımtırak esmer renkli, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan bir madde (TVS 2008: 732).

Erm. sarısabir “sarısabır otu” (Aç. 310).

Rus. sabúr “sabır otu, sarısabır, müşhil otu” (Fas. III, 541; Şip. 268).

Bul. sabúr, sari-sabur “sabur otu, sarısabır, ödağacı” (Alf. 221, 227).

Rom. savor, sabur “sarısabır” (Mik. 46; Lok. 1745).

Mak. sarisabor “sarısabır”; sari kana “sari kina” (Nas. 55, 96).

Yun. sapúr, saburatí “sabur otu, sarısabır” (Mik. 46; Kuk. 85).

TVS’de iki anlamda kullanılan bu süs bitki adının TVS’de verilen diğer dillerde de aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir.

Sarmaşık: Sarmaşıkgillerden, koyu yeşil renkli, değişik biçimli yaprakları olan, sap ve dallarından çıkan küçük ek köklerle dik, düz yerlere yapışarak tırmanan bitki (TVS 2008: 733).

Erm. sarmaşık “duvar sarmaşığı” (Aç. 310).

Bul. sarmaşık, sırmışık “sarmaşık” (Alf. 226).

Arn. sharmashik, shermashek “sarmaşık” (Mey. 402; Bor. 123).

Yun. sarmasíki “sarmaşık” (Kuk. 87).

Süs bitki adının TVS’de verilen anlamıyla -TVS’de bulunan- diğer dillerde de kullanıldığı görülmektedir.

Sümbül: Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi (TVS 2008: 774).

Erm. zunbul “sümbül” (Aç. 92).

Rom. zambilă, rambilă “sümbül çiçeğı”; zambilică “küçük sümbül” (Mik. 59; Lok. 1947; Rol. 185, 214).

Bul. zümbül, zünbül “sümbül; pileli pazar çantası” (Mik. 59; Gran. 42; Gab. 272; Alf. 99).

Srp. súmbul, zumbul “sümbül” (Mik. 59; Lok. 1947; Škal. 574).

Arn. zymbyl, zumbull, zymbyll “sümbül, bir nergis türü” (Mik. 59; Mey. 488; Bor. 146).

Mak. zumbul “sümbül” (Nas. 25, 46, 199, 206, 247).

Yun. sumpúli, zumbúlli, zimpul, zimbúlli “sümbül” (Mik. 59; Alp.18; Kuk. 92; Geor. 159, 215; Gia. 151).

Fr. sumbul “sümbül ve tıpta kullanılan birkaç sümbül cinsi” (Çal. 184).

İng. sumbul “sümbül ve tıpta kullanılan birkaç sümbül cinsi” (Çal. 184).

Süs bitki adının TVS’deki anlamıyla diğer dillerde de kullanıldığı görülmektedir. Bulgarcada bu anlamının dışında pileli pazar çantası anlamında kullanıldığı görülmektedir.

Şakayık: Dügün çiçekgillerden, çiçekleri türlü renkte, çok yıllık güzel bir süs bitkisi (TVS 2008: 782).

Srp. šekáik, šekájik “şakayık” (Škal. 585).

Bu süs bitkisi adının Sırpçada da TVS’deki anlamıyla kullanıldığı görülmektedir.

Şebboy: Turpgillerden, güzel kokulu, dar yapraklı, değişik renkli çiçekleri olan, çok yıllık ve otsu bir süs bitkisi (TVS 2008: 788).

Erm. şeboy “şebboy” (Aç. 259).

Rom. şiboi “şebboy” (Mik. 62; Mey. 401; Lok. 1743; Rol. 188).

Bul. şibóy “şebboy” (Mik. 62; Gran. 157; Gab. 919; Alf. 294).

Srp. šéboj, šéboj, šénboj “şebboy” (Mik. 62; Škal. 581).

Arn. shebój, shebojě, shěbojě “bir çiçek, şebboy” (Mey. 401; Bor. 123).

Mak. “şebboy” (Nas. 35, 46).

Bu süs bitkisi TVS’de belirtilen anlamıyla diğer dillerde de kullanılmıştır.

III. OTLAR

III.1. Yiyecek ve içecek olarak kullanılan otlar

Çalağan: Isırgan otu, dalağan (TVS 2008: 169).

Mac. csalán “çalağan, dalağan, ısırgan otu” (MTESZ. I, 472; Lig. 58, 66, 89, 118).

Bu bitki terimi Macarcada da TVS’deki ile aynı anlamda kullanılmaktadır.

Dereotu: Maydanozgillerden, ince yapraklı, bazı yemeklere konulan güzel kokulu bir bitki (TVS 2008: 238).

Ar. daraot “dereotu” (Ayt. 60).

Bu süs bitkisi TVS’deki anlamıyla Arapçada kullanıldığı görülmektedir.

Haşhaş: Gelincikgillerden, kapsülünden afyon, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi (TVS 2008: 354).

Rus. haşış, gaşış “Hint kenevirinden elde edilen uyuşturucu, kocakarı ilacı.” (Fas. IV, 227; Şip. 115, 364; Dev. 72).

Rom. asasin “haşhaş; katil, cani.”; assassinare “haşhaş kullanmak; cinayet işlemek.” (Lok. 839).

Bul. haşış “afyon; gelincik bitkisi.” (Gab. 875; Alf. 273).

Srp. hášiš, ášiš “hint keneviri; bu kenevirin uyuşturucu özellikli çiçeklerinden elde edilen madde.” (Škal. 319).

Árn. hashash, hashaf, hashish “haşhaş” (Mey. 149; Bor. 61).

Mak. ašiš “haşhaş” (Nas. 34).

Yun. hasísi “haşhaş; esrar”; hasisopoteio “esrar içmek”; hasisopótis “esrar içmiş” (Ahl. 70).

Bu bitki terimi, TVS’de verilen anlamıyla TVS’de belirtilen diğer dillerde de kullanılmaktadır. Bu bitki terimi, Romancada katil, cani gibi anlamlarda kullanılmaktadır.

Ispanak: Ispanakgillerden, yaprağından sebze olarak yararlanılan bir bitki (TVS 2008: 379).

Erm. ispannak, ispanak “ispanak” (Aç. 113).

Rom. spanac “ispanak” (Lok. 126; ML 706).

Arn. spanak “ispanak” (Bor. 120).

Yun. spanáki “ispanak” (Alp. 9).

Bu bitki teriminin TVS’deki anlamıyla bu eserde yer alan diğer dillerde kullanıldığı görülmektedir.

Kulak otu: Çamlıklarda biten ve yemeği yapılan bir çeşit ilkbahar bitkisi (TVS 2008: 541).

Bul. kulák-otú “kulak otu, damkoruğu.” (Alf. 156).

Bu bitki terimi TVS’de de Bulgarcada da bitki terimi olarak geçmektedir.

Maydanoz: Maydanozgillerden, 50-80 cm. yükseklikte, ufak yeşil yapraklı, özel kokulu iki yıllık otsu bir bitki (TVS 2008: 592).

Ar. māydanūs, maodanūz, maradnūs “maydanoz” (Muh. 210; ŞY 326).

Erm. maydanos “maydanoz” (Aç. 227).

Bul. magdanóz, maydanoz “maydanoz”; magdanozliya “maydanozlu” (Mik. 18; Mey. 253; Gab. 462; Alf. 174).

Srp. majdonos, majdónoz “maydanoz” (Mik. 18; Skál. 443).

Arn. majdanoz, majdanos, magdanos, bagdanos, balldanos “maydanoz” (Mik. 18; Mey. 253; Bor. 87).

Yun. maidanós, madanós “maydanoz” (Mik. 18; Alp.12; Geor. 141, 142).

Bu bitki terimi TVS’deki anlamıyla diğer dillerde kullanılmaktadır.

Nane: Ballıgillerden, yaprakları sapsız, çiçekleri beyaz veya menekşe rengine, ıtırılı, çok yıllık ve otsu bir kültür bitkisi (TVS 2008: 635).

Erm. nane, nana “nane” (Aç. 254).

Bul. nané “nane; nane suyu, nane yağı”; naneyági “nane yağı” (Gab. 542; Alf. 197).

Srp. nána “nane”; nâne-rúh, nâne-ruh “nane ruhu”; nane-sècer “nane kokulu şeker”; nánijag, nánejag “nane yağı, nanenin kokulu yağı” (Mik. 32; Škal. 487).

Arn. nene, nenexhik “nane” (Mey. 303; Bor. 98, 99).

Bu bitki terimi, TVS’deki anlamıyla diğer dillerde de kullanılmaktadır.

Semizotu: Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki (TVS 2008: 743).

Erm. semizot “semizotu” (Aç. 312).

Bul. semíz-otú “semizotu” (Alf. 230).

Bu bitki terimi, TVS’deki anlamıyla diğer dillerde de kullanıldığı görülmektedir.

Tütün: 1. Patlıcangillerden olan ve birleşiminde nikotin bulunan otsu bir bitki. 2. Bu bitkinin kurutulup kıyılarak sigara biçiminde veya pipoyla içilen yaprağı. (TVS 2008: 870).

Far. tütün “tütün”; tütünçi “tütün işçisi” (TMEN 953, 2006; Erş. 106; FTS).

Erm. tutun, tütün “tütün”; tütünci “tütüncü”; tütün çübügi “ağızlık” (Aç. 134; Eug. II, 274; TMEN 953).

Ar. tutun, titin “tütün”; tütünçi, titinçi, titinçiya “tütüncü”; al-titin baķūl liltinbāk “tütün tömbekinin sebzesidir.” (Kun. 59; TMEN 953; ŞY 151; Ayt. 133).

Rus. tyutyún “tütün, sarmalık tabaka tütünü” (Fas. IV, 138; Şip. 341; TMEN 953; Dev. 94; RTS).

Rom. tütün, tutun “tütün”; tutungiű “tütün satıcı veya üreticisi”; tutungerie “tütüncü dükkânı”; tutunărie “tütün tarlası”; tutunărit, tutungeresc, tutungioaică, tutuniu “tütünden yapılan ürünler” (Mik. 79; Lok. 2121; Wendt. 13; TMEN 953; Rol. 203).

Bul. tyutyún, tityún, tutún “tütün”; tyutyuncíya “tütün yetiştiricisi; koyu tiryaki”; tyutyúnçubúk “ağızlık”; tyutyunkesiya “tütün kesesi” (Mik. 79; Lok. 2121; TMEN 953; Gran. 117, 256; Gab. 815; Alf. 257).

Srp. tütün “tütün”, tutúndžija “tütüncü, tütün işleriyle uğraşan”; tütün-kěsa, tütuncěsa “tütün kesesi” (Mik. 79; Lok. 2121; TMEN 953; Škal. 626).

Mak. tutun “tütün”; tutunar “tütüncü”; tutunkyese “tütün kesesi”; tutunoberaç “tütün toplayıcı” (Nas. 36, 47, 101, 109, 164, 181, 186, 208, 246).

Yun. tutún, tutúni, titinin “tütün, sigara”; tutuncis “tütüncü”; tutún-kesés “tütün kesesi” (Mik. 79; Kuk. 102; Geor. 35, 58, 107; Gia. 174).

Bu bitki teriminin TVS’deki anlamıyla diğer dillerde de kullanıldığı görülmektedir.

III.2. Yakıcı madde olarak kullanılan otlar

Ağız otu: Topları ateşlemek için talyaya konulan ve barutun patlamasına sebep olan madde (TVS 2008: 13).

Bul. agiz-otú “bakır sülfat; ak sakız ile günlük kabuğunu karıştırarak elde edilen diş ağrısı ilacı.” (Alf. 2).

Bu bitki teriminin TVS’deki anlamıyla diğer dillerde de kullanıldığı görülmektedir.

III.3. Hastalık yapan otlar

Kırkkilit otu: Tilkikuyruğu da denilen, su kenarlarında, çayırlarda biten, boğum boğum olan, dalları süpürge çöpüne benzeyen ve yiyen hayvanları ishale uğratan ot (TVS 2008: 500).

Bul. kirkelik “atkuyruğu, çam otu, kırkboğum” (Alf. 162).

Bu bitki teriminin TVS'deki anlamıyla diğer dillerde de kullanıldığı görülmektedir.

III.4. Diğer Otlar

Açırık: Çayır, çayır çimen. (TVS 2008: 7)

Far. açırık “domuz pitırağı” (TMEN 424).

Bu bitki teriminin Farsçada TVS'deki anlamından farklı olarak kullanıldığı görülmektedir.

Çayır: 1. Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer. 2. Böyle yerde biten otlar (TVS 2008: 184).

Ar. çāyir “çayır, otlak”; çayyar, yuçayyer, taçyir “çayırda dinlenmek, kırlara çıkmak” (Kun. 94; ŞY 182).

Rus. çagir “çayır, otlak”; çagarnık “çayırda yetişen sık çalılık” (Fas. IV, 310; Şip. 370).

Erm. çayır “çayır, otlak”; çayırılık “otlak olarak kullanılan yer”; çayır çemen “çayır çimen, bağ bahçe” (Aç. 268). Rom. caira, ceaira, ceaira “çayır, otlak” (Mik. 35; Mey. 443; Lok. 383; Rol. 91).

Bul. çair, çeyr “çimen, otlak, çayır”; çayotu “ada çayı”; çarçık “bahçe lalesi, çayır çiçeği” (Mik. 35; Gran. 156; Gab. 906; Alf. 278, 281).

Srp. čajir, čajir, čajir, čajir “sulak yer, çayır, otlak” (Mik. 35; Škal. 159).

Arn. cair, çahir, çajre, çaire “otlak, çayır, çimen” (Mik. 35; Mey. 443; Bor. 31; ATS).

Yun. çair, çayri “çimen, çayır” (Kuk. 102; Geor. 64; Gia. 168).

Bu bitki teriminin TVS'deki anlamıyla diğer dillerde de kullanıldığı görülmektedir.

Dalağan: Dala diken, dalagan otu, dalağan, dalayan diken (TVS 2008: 221).

Bul. dadalan “dalağan, çalağan” (Alf. 58).

Mak. dalan “dalağan” (Nas. 51).

Bu bitki teriminin de TVS'de Bulgarca ve Makedoncadaki anlamıyla kullanıldığı görülmektedir.

Keklik otu: Yaprakları acı olan bileşikgillerden bir yaban otu (TVS 2008: 478).

Far. keklik odi “kekik otu, kekik” (TMEN 2099; Erş. 259).

Bul. keklik, keklik-otú “kekik, kekik otu.”, keklik suyu “ilaç olarak kullanılan kekik suyu.” (Gran. 49; Alf. 137).

Bu bitki terimi, TVS'deki anlamıyla Farsça ve Bulgarcada kullanılmaktadır.

Kuş otu: Yol kenarları, duvar dipleri ve bahçelerde yetişen bir yıllık ve otsu bir bitki (TVS 2008: 554).

Bul. kuş otu “salatası yapılan bir ot, cam otu, serçe otu, serçedili, tavuk otu.” (Alf. 160).

Bu bitki terimi, TVS'deki anlamıyla Bulgarcada da kullanılmaktadır.

Ot: Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkilere verilen ortak ad (TVS 2008: 650).

Rus. otára “otlak, yaylak; sürü”; otáva “biçim sonrası yetişen yeni ot; karın altında kalan biçilmemiş ot” (Fas. III, 169).

Bul. ot “ot”; otlúk “ot deposu, saman damı”; otlukaná “ahır”; deli-otú “deli otu, güzelavrat otu”; kleka otú “gece menekşesi” (Alf. 63, 205).

Mak. otrov “zehir”; otroven “zehirli” (Nas. 370; GK).

Bu bitki teriminin TVS'deki anlamıyla diğer dillerde de kullanıldığı görülmektedir.

Tabılık: Erkeçsakalı otu (TVS 2008: 802).

Rus. távolga, tavolyánka “çayır melikesi, erkek sakalı” (Fas. IV, 8; Şip. 300; Men. 69, 71).

Bu bitki teriminin TVS’deki anlamıyla Rusçada da kullanıldığı görülmektedir.

Tirfil: Bir tür yonca (TVS 2008: 847).

Arn. tərfil “tilfil, yonca” (Bor. 132).

Bu bitki terimi TVS’deki anlamıyla Arnavutçada kullanılmaktadır.

SONUÇ

1. Türkçe Verintiler Sözlüğünde bitki adlarından 23 tane süs bitkileri, 29 tane otlar ismi tespit edilmiştir.
2. Türkçeden diğer dillere süs bitkilerinden en fazla sayıda çiçek ismi (10) geçmiştir, daha sonra Sümbül (9), Karanfil (8), Gül, Lâle, Menekşe (7), Sarısabır, Şebboy (6) isimleri tespit edilmiştir. Çiçek isimlerinden en az sayıda Kar Çiçeği, Deve Tabanı (2) ve Sarana (1), Şakayık (1), Küpe Çiçeği (1) belirlenmiştir.
3. En fazla süs bitkisi, Bulgarca (18), Sırpça ve Ermenice (13), Yunanca (12), Arnavutça (12), Makedonca (10)’da görülmektedir. Farsça, Macarca, İngilizce, Çince, Urduca, Fransızca da en az sayıda (1’er tane) görülmektedir.
4. Türkçeden diğer dillere en çok ve en az sayıda geçen otlar şunlardır: Tütün (9), Çayır ve Haşhaş (7), Maydanoz (6), Pelin ve Nane (4)’ dir. En az sayıda (1’er tane) kullanılan bitkiler ise, Açırık, Ağızotu, Çalağan, Dereotu, Kırkkilitotu, Kuşotu, Tabılık, Tirfil.
5. Boya yapımında kullanılan: 1, Yiyecek ve içecek olarak kullanılan: 9, Yakıcı madde olarak kullanılan: 1, Hastalık yapan otlar: 1.
6. Diğer dillere verilen en fazla ot adı, Bulgarca (19), Ermenice (9), Sırpça (8), Arnavutça (7), Rusça (6) ve Yunanca (6)’dır.
7. Türkçeden diğer dillere geçen ot isimleri, Makedonca (5), Arapça ve Romanca (4), Farsça (3), Macarca (1), İngilizce (1)’ dir.

Diğer dillere süs bitki isimlerinden daha çok ot isimlerinin verildiği görülmektedir. Sümbül, gül, karanfil, lâle, menekşe gibi en çok tercih edilen çiçek isimlerinin diğer dillere geçtiği görülmektedir. Bitkilerden de içecek olarak kullanılan tütün ve yiyecek olarak kullanılan maydanoz ve nanenin diğer dillere geçtiği görülmektedir. Diğer dillere verilen ve az sayıda kullanılan otların (dereotu, kırkkilitotu vb.) da tedavi amaçlı kullanıldığı görülmektedir.

Ot isimlerinin, Hint-Avrupa dil ailesinin Avrupa kolunda yer alan diller (Romanca, Makedonca) ile Sami dil ailesinde yer alan (Arapça, Farsça) dillerde kullanıldığı görülmektedir. Türkçe Verintiler Sözlüğünde süs bitkilerinin de Hint- Avrupa Dil Ailesinin Avrupa koluna verildiği görülmektedir. Ayrıca yiyecek ve içecek olarak kullanılan ot isimlerinin diğer dillere verilmesi, Türk toplumuna ait mutfak-yemek kültürünün diğer kültürleri etkilediğini göstermektedir. Hastalık, boya, yakıcı madde olarak kullanılan ot isminin en az sayıda kullanıldığı görülmektedir.

Türkçe Verintiler Sözlüğünde beş anlamda kullanılan çiçek teriminin, Farsça, Urduca, Ermeniceye çiçek ve çiçek hastalığı olarak iki anlamda geçtiği görülmektedir. Arnavutçada ise Türkçede kullanılmayan “dansçı, dans eden kimse” anlamında kullanılmıştır. Devetabanının, diğer dillere de aynı anlamda botanik terimi olarak geçtiği görülmektedir.

Fatma çiçeğinin Sırpça ve Yunancada aynı anlamda botanik terimi olarak Bulgarcada ise yiyecek çeşidi olarak geçtiği görülmektedir. Fesleğenin Sırpça ve Yunancada aynı anlamda

botanik terimi olarak, Bulgarcada ise yiyecek çeşidi olarak geçtiği görülmektedir. Goncanın bu botanik terimi de TVS'deki diğer dillere aynı anlamda geçmiştir.

Gül, diğer dillere Türkçedeki anlamıyla geçmiştir. Bunun dışında Romancada, “erkek yüzüğü, renk”, Sırpçada farklı kelimelerle kullanılarak “kadın adı, gül biçimli baklava, gül suyu” gibi farklı anlamlarda kullanıldığı görülmektedir. Makedoncada da farklı kelimelerle bir arada kullanılarak gülle ilişkili terimler ya da tamlamalar oluşturduğu görülmektedir. Yunancada da botanik terimin dışında alet ve ağaç ismi olarak iki farklı anlamda kullanıldığı görülmektedir.

İtır, diğer dillere de TVS'deki anlamıyla geçmiştir. Karanfil, diğer dillere Türkçedeki “güzel renkli çiçek, baharat” anlamıyla geçtiği görülmektedir. Sırpçada Türkçede kullanılan anlamı dışında “gümüş işlemeli tüfek” ve Arnavutçada “tüfeğin çakmak taşı” anlamında kullanıldığı görülmektedir. Kar çiçeği, diğer dillerde de aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir.

Kasımpatı, Ermenice ve Bulgarcada kasım ayı, güz sonu şeklinde geçmektedir. Sırpçada ise TVS'deki anlamıyla geçtiği görülmektedir. Küpe çiçeği, Bulgarcada da TVS'deki anlamıyla geçmektedir. Lale, Türkçe Verintiler Sözlüğünde üç farklı anlamda yer alan bu süs bitkisinin diğer dillere de çiçek anlamında geçtiği görülmektedir. Sırpçada süs bitkisi anlamı dışında “bir çeşit pabuç” anlamında ve mecaz anlam yüklenerek “sevgili” anlamında kullanıldığı görülmektedir. Menekşe, Nergis, Nilüfer, Papatya, Sarana, Sarısabır botanik teriminin diğer dillerde TVS'deki anlamıyla aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir.

Sarmaşık adı verilen süs bitkisinin TVS'de verilen anlamıyla -TVS'de bulunan- diğer dillerde de kullanıldığı görülmektedir. Sümbül süs bitki adının TVS'deki anlamıyla, Bulgarcada bu anlamının dışında pileli pazar çantası anlamında kullanıldığı görülmektedir. Şakayık, Sırpçada TVS'deki anlamıyla; Şebboy da TVS'de belirtilen anlamıyla diğer dillerde de kullanılmıştır. Çalağan, Macarcada da TVS'deki ile aynı anlamda; Dereotu, TVS'deki anlamıyla Arapçada; Haşhaş, TVS'de verilen anlamıyla diğer dillerde kullanılmaktadır. Bu bitki terimi, Romancada katil, cani gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Ispanak, TVS'deki anlamıyla bu eserde yer alan diğer dillerde kullanıldığı görülmektedir. Kulak otu, TVS'de de Bulgarcada da bitki terimi olarak geçmektedir. Maydanoz, Semizotu, Tütün TVS'deki anlamıyla diğer dillerde kullanılmaktadır. Yakıcı madde olarak kullanılan otlar, ağız otu teriminin TVS'deki anlamıyla; Kırkkilit otu terimi TVS'deki anlamıyla diğer dillerde de kullanıldığı görülmektedir. Açırık ise Farsçada TVS'deki anlamından farklı olarak kullanıldığı görülmektedir. Çayır terimi TVS'deki anlamıyla diğer dillerde; Dalağan, TVS'deki anlamıyla Bulgarca ve Makedoncada geçmektedir. Keklik otu, TVS'deki anlamıyla Farsça ve Bulgarcada kullanılmaktadır. Kuş otu, TVS'deki anlamıyla Bulgarcada da kullanılmaktadır. Ot, TVS'deki anlamıyla diğer dillerde; tabılık, bitki terimi, TVS'deki anlamıyla Rusçada da kullanıldığı görülmektedir. Tirfil bitki terimi, TVS'deki anlamıyla Arnavutçada kullanılmaktadır.

Süs Bitkileri	Ar.	Fars.	Mac.	Mak.	Rus.	Erm.	Rom.	Bul.	Srp.	Arn.	Yun.	İng.	Çin.	Ur.	Fr.	Toplam
Çiçek		+	+	+		+		+	+	+	+		+	+		10
Devetabanı				+				+								2
Fatma çiçeği								+	+		+					3
Fesleğen						+		+	+	+	+					5
Gonca	+			+		+		+	+	+						6
Gül				+		+	+	+	+	+	+					7
İtır	+						+	+		+						4
Karanfil				+	+	+	+	+	+	+	+					8
Kar çiçeği				+				+								2
Kasımpatı						+		+	+							3
Kuşkonmaz	+							+								2
Küpe çiçeği								+								1
Lale				+		+	+	+	+	+	+					7
Menekşe				+		+	+	+	+	+	+					7
Nergis									+	+	+					3
Nilüfer							+				+					2
Papatya	+					+										2
Sarana					+											1
Sarısabır				+	+	+	+	+			+					6
Sarmaşık						+		+		+	+					4
Sümbül					+	+	+	+	+	+	+	+			+	9
Şakayık									+							1
Şebboy				+		+	+	+	+	+						6
Toplam	4	1	1	10	4	13	9	18	13	12	12	1	1	1	1	

Tablo 1. Süs Bitki Adları

Otlar	Ar.	Fars.	Mac.	Mak.	Rus.	Erm.	Rom.	Bul.	Srp.	Arn	Yun.	İng.	Toplam
Açırık		+											1
Ağız otu								+					1
Çalağan			+										1
Çayır	+				+	+		+	+	+	+		7
Dalağan				+				+					2
Dereotu	+												1
Haşhaş				+	+		+	+	+	+	+		7
Havacıva						+		+					2
Ispanak						+	+			+	+		4
Keklik otu		+						+					2
Kırkkilit otu								+					1
Kulak otu								+					1
Kuş otu								+					1
Maydanoz	+					+		+	+	+	+		6
Nane						+		+	+	+			4
Oğul otu								+	+				2
Ot				+	+			+					3
Pelin				+		+				+	+		4
Rezene						+		+					2
Sedef otu								+	+				2
Selam otu								+					1
Semizotu						+		+					2
Sıraca otu									+				1
Şahtere							+	+				+	3
Tabılık					+								1
Tirfil										+			1
Tütün	+	+		+	+	+	+	+	+		+		9
Üzerlik					+								1
Toplam	4	3	1	5	6	9	4	19	9	7	6	1	

Tablo 2. Otlar

Kaynakça ve Eser Kısaltmaları

- Aç. Açaryan, R. A: Eminyan atskakrağan joğovatsoi, Moskova 1902.
- Ahl. Ahladi, Evangelia: Odünçleme Süreci ve Dilbilimsel Görünümleri: Türkçe ve Yunancada ödünçlemeler, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1998, -basılmamış Yüksek Lisans Tezi-, 148 s. (Ahl. sayfa)
- Alf. Grannes, A., Hauge, Kjetil Ra, Süleymanova, H.: A Dictionary of Turkisms in Bulgarian, Oslo 2002, 583 s. (Alf. sayfa).
- Alim. İnayet, Alimcan: “Doğrudan ve Dolaylı Olarak Çinceye Geçen Türkçe Kelimeler Uzerine”, 4. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, Çeşme 2000. (Alim.)
- Alp. Alper, Hussein Shafi: Alper's Vocabulary, Larnaca 1938, 20 s. (Alp. sayfa).
- ATS. Dişçi, Rian, Doç. Dr.: Sözlüklü Pratik Konuşma Kılavuzu, Türkçe-Arnavutça, Arnavutça Türkçe, İstanbul 1995, 322 s.
- Ayt. Aytaç, Bedrettin: Arap Lehçelerindeki Türkçe Kelimeler, İstanbul 1994, 159 s. (Ayt.)
- Bak. Bakos, Ferenc: A Magyar Szókészlet Roman Elemeinek Története, Budapest 1982, 560 s.
- Ber. Berberi, Dilaver: Phonological and Morphological Adaptation of Turkish Loanwords in Contemporary Albanian Geg Dialect of Kruja: A Synchronic Analysis, Indiana University, 1964, 253 s. (Basılmamış doktora tezi). (Ber. sayfa)
- Blaş. Blaškovic, J. “Çek Dilinde Türkçe Kelimeler”, (VIII. Türk Dil Kurultayında Okunan Bilimsel Bildiriler), Ankara, 1957 (1960), s. 87-112. (Blaş. Sayfa).
- Bor. Boretzky, Norbert: Der türkische Einfluss auf das Albanische, Teil 1: Phonologie und Morphologie der albanische Turzismen, Wiesbaden 1975, 279 s.; Der türkische Einfluss auf das Albanische, Teil 2: Wörterbuch der albanischen Turzismen, Wiesbaden 1976, 224 s. (Bor.,sayfa)
- Çal. Çalışkan, A. Mehmed: İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca ve Portekizcede Arapça, Farsça ve Türkçe Asıllı Kelimeler, İstanbul 1996.
- Dev. Devletov, R. R.: Tyurkizmi v ukrayns'kiy ta rosinsy'kiy movah (Tyurkizmi v ukraynskom i ruskom yazıkah), Simferopol' - 2001, 102 s. (Dev., sayfa).
- Dur. Kundakçı, Durdu: “İtalyancadan Türkçeye, Türkçeden İtalyancaya Geçmiş Sözcükler Üstüne”, İtalyan Filolojisi, X-1978, s. 11, 135-153. (Dur. sayfa)
- Erş. Fard, A. Ershadi: Turkish Lexicon in Persian Literature, Erdebil-?, 336 s.
- Eug. Sluszkiewicz, Eugeniusz: “Remarques sur la langue turque des Arméniens et sur les emprunts turcs de l'arménien, I-II”, RO XIV (S. 136-154), XV (s. 268-320), Krakow 1939, 1949. (Eug., sayfa)
- Fas. Fasmer, Max: Russisches Etymologisches Wörterbuch I-IV, Heidelberg 1950-1958. (Fas., sayfa)
- FTS. Olgun, İbrahim ve Draşan Cemşid: Farsça-Türkçe Sözlük, Ankara 1984.
- Gab. Gaberov, İvan: Reçnik na Çujdite Dumi v Bilgarskiy, Sofia, 1998. (Gab., sayfa)
- Gat. Gatenby, E. V. : “Material for a Study of Turkish Words in English”, A. Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, XII, 1954, s. 90. (Gat, sayfa)
- Geor. Georgiadis, P.: Die lautlichen Veraderungen der türkischen Lehnwörter im Griechischen. Inaugural-Dissertation zur Erlangung des Doktorgrades der philosophischen Fakultät der Ludwig-Maximilian-Universität zu München, -basılmamış doktora tezi-, Münih 1974, 331 s. (Geor. sayfa)
- Gia. Giagkoullis, Konstantinos, Leksiko Etimologiko kai ermnieütiko tis kupriakis dialektos, Strovolos-Lefkoşe 1994, 186 s. (Gia., sayfa)
- Gk. Türkçenin komşu dillere biçim veya anlamca farklı olarak birkaç kere verdiği pek çok söz bulunmaktadır. Kullanılan kaynakların hepsi, değişik ölçülerde ayrı ayrı maddebaşları olarak verilmiş dal biçimlerle doludur. Gereksiz yere madde başlarının sayısını arttıracak olan bu sözlerin veya türevlerinin aynı maddede birleştirildiği, ayrıca, sözlük hazırlayıcısının kendi görüşlerini yansıttığı yerleri bildirir.
- Gom. Gombocz, Zoltán: "Honfoglaláselőtti Török Jövevényiszaváink, Budapest 1908, 108 S.(Gom., madde).
- Gran. Grannes, Alf: Turco-Bulgarica, Articles in English and French concerning Turkish influence on Bulgarian, (I-VII+ 320), Wiesbaden 1996. (Gran., sayfa).
- HWC. Hanyu Wailaici Cidian, Shanghai 1984, 422 s. (HWC, sayfa)
- İUL. Sarhindi, Varis: İlmi Urdu Lugat, Lahor 1979.

- Kak. Kakuk, S.: "Rescherches sur l'histoire de la langue Osmanlie des XVII sciecles, Les elements osmanlis de la langue hongroise", BOH XIX, Budapest 1973. (Kak, sayfa)
- Kuk. Kukkidis, Konstantin: Leksilogion Ellinikon Lekseon Paragomenon ek tis Tourkikis, Atina 1960. 112 s. (Kuk., sayfa)
- Kun. Halasi-Kun, T.: The Ottoman Elements in the Syrian Dialects, AO 1 (1969), s. 14.91, AO5 (1969) s. 17-95, A07 (1973), s. 117-267.(Kun., sayfa).
- Lig. Ligeti, Lajos: A magyar nyelv török kapcsolatai a honfoglalás előtt és a Arpád-korban, Budapest 1986, 595 s. (Lig., sayfa)
- Lit. Littré, Emile: Dictionnaire de la Langue Française, I-VII, Gallimard/Hachette, 1959-60.
- Lok. Lokotsch, K.: Etymologisches Wörterbuch der europäischen (germanischen, romanischen und slavischen) Wörter orientalischen Ursprungs, XVII +242, Heidelberg 1927.
- Men. Mendekinova, R. T.: Perečen tyurkizmov v yazike proyzvedeniy ruskikh pisatey- Slovar sravočin respublikanskiy izdatel'skiy kabinet ministerstvo obrazovaniya respubliki Kazahstan, Almatı 1994, 81 s. (Men., sayfa).
- Mey. Meyer, G.: Etymologisches Wörterbuch der Albanesischen Sprache, XIII + 526, Viyana 1891.
- Mfö. Öner, Mustafa, Öner Ferah: "Fincedeki Türkçe Sözlük", Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi, V. Lefke Edebiyat Buluşması, Ankara 2004; "Fin Destanı Kalevela'daki Türkçe Alıntılar Uzerine", VI. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi, Ankara 2005.
- Mik. Miklosich, F.: I. Die Türkischen Elemente in den südost- und osteuropäischen Sprachen (Griechisch, Albanisch, Rumunisch, Bulgarisch, Serbisch, Kleinerussisch, Grossrussisch, Polnisch), Viyana 1890, 194 s. (Mik.).
- ML. Meyer-Lübke, W.: Romanisches Etymologisches Wörterbuch, Heidelberg 1935, 1204 s. (ML, sayfa).
- MTESz. A Magyar nyelv történeti-etimológiai szótara I-IV. (Yay.: Benkő Loránd, Kiss Lajos, Papp László), Budapest 1967-1976 (MTESZ., sayfa).
- Muh. Canab, Muhammed bin C.: Cezayir Konuşma Dilinde Muhafaza Edilen Türkçe ve (Türkçe aracılığı ile gelen) Farsça Kelimeler, (Çev. Ahmed Ateş), TDAYB-1966, Ankara 1967, S. 157-213. (Muh., sayfa)
- Muin. Muin, Muhammed: Ferheng-i Farisi I-VI, Tahrar 1381. (Muin., sayfa)
- Nas. Olivera Yaşar-Nasteva: Tyurskite leksički elementi vo makedonskiot yazik, Üsküp 2001. (Nas., sayfa).
- Prok. Prokosch, Erich: Osmanisches Wortgut im Sudan-Arabischen, Berlin 1983, 75 S.; Osmanisches Wortgut im Agyptisch-Arabischen, Berlin 1983; Zum osmanisches Wortgut im arabischen Dialekt von Amman“, Materialia Turcica 15, Bochum 1991, s. 14-23 ve bu yazıyı tamamlamak üzere Jafar Ababneh ile ortak yazı: „Ottoman Loanwords in Jordanian Arabic“, Grazer Linguistische Studien 48, Herbst 1997. (Prok.sayfa)
- Rol. Rollet, Jacques: Les Turcismes en Serbo-Croate, Bulgare, Grec, Roumain et Hongrois, Istanbul 1996, 242 s. (Rol., sayfa).
- RTS. Mustafayev, M. E. Ve Şerbinin, V. G.: Rusça-Türkçe Sözlük, Moskova 1972.
- SİS. Spirkin, A.G., Akçurin, I. A., Karpinskaya, İ. A.: Slovar' inostrannih slov russkiy yazık, Moskova 1980, 624 s.
- Skal. Skalvič. Abdullah: Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku, Sarajevo 1985.(Kutlar, Hatice: Sırpça-Hırvatça'daki Türkçe Unsurlar, -basılmamış bitirme tezi-, Ege Un. İzmir (şkal., sayfa)
- Şay. Şaineanu, L. : Influenta orientala asupra limbei ti culturei romane, I-III, Bucureşti 1900. (Şay., sayfa).
- Şip. Şipova, E. N.: Slovar' tyurkizmov v russkom yazıke, Alma-Ata 1976, 444 s. (Şip., sayfa)
- ŞY. Şamil Fahri Yahya: Arapçanın Muhtelif Lehçelerinde Türkçe Unsurlar, İstanbul 1984, 391 S. (İ.U., basılmamış doktora tezi). (SY, sayfa)
- Tan. Tanış, Asım "İtalyanca/Türkçe Sözlük, Dizionario Italiano/Turco" İnkılap Yayınları, İstanbul, 1986.
- Tek. Tekcan, Münevver: "Urdcadaki Türkçe Sözlük ve Bunların Tematik İncelemesi", Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi, V. Lefke Edebiyat Buluşması, Ankara 2004, s. 75-91.
- TMEN. Doerfer, Gerhard: Türkische und Mongolische Elemente im Neupersischen I - IV, Wiesbaden 1963-1975. (TMEN, madde)
- Web. Webster's Encyclopedic Unabridged dictionary of the English Language, Gramercy Books, New York Avenel, New Jersey. 1989
- TVS Karaağaç, Günay.(2008).Türkçe Verintiler Sözlüğü, Ankara: TDK Yay.
- Wendt. Wendt, H. F. Die Türkischen Elemente im Rumanischen, Berlin 1960.

KAYNAKLAR

- Aksan, D. (2013). Türkçenin Gücü- Türk Dilinin Zenginliklerine Tanıklar, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Alkayış, M. F.(2007). Türkiye Türkçesinde Bitki Adları, Erciyes Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Kayseri.
- Çoruhlu, Y.(2002). Türk Mitolojisinin Anahatları, İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Duran, A. (1998).Türkçede Bazı Bitki Adlarının Veriliş Sebepleri, Türk Dili, Ankara,(555), Mart, 223-229.
- Gülsoy, E.(1998). Dede Korkut Kitabı ve Manas Destanında Bitki ve Hayvan Kültü, Balıkesir Üniv., Balıkesir.
- İnan, A.(1995).Tarihte ve Bugün Şamanizm, Ankara.
- Karaağaç, G. (2008). Türkçe Verintiler Sözlüğü, TDK Yay., Ankara.